

## Večernik

Leto III. (X.), štev. 139

Maribor, petek 21. junija 1929

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri  
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409  
Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:  
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13  
Oglaš po tarifu  
Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

## Prostovoljno ne damo niti pedi svoje zemlje

MADŽARI SE ŠE NISO SPAMETOVALI. — ODLOČEN ODGOVOR NA KAMPANJO MADŽARSKEGA TISKA. — MALA ANTANTA BO V OBRAMBI SVOJIH INTERESOV VEDNO SOLIDARNA.

PRAGA, 21. junija. Madžari kljub demarši Male antante in odločnim izjavam vodilnih državnikov še vedno ne mirujejo. Madžarski tisk nadaljuje kampanjo proti mirovnim pogodbam in zahteva revizijo trianonske pogodbe, ki naj bi se izvršila tako, da bi bil Madžarski vrnjen njen »1000-letni teritorij«. Pa ne samo neodgovorni elementi, marveč tudi odgovorni madžarski politiki z ministrskim predsednikom grofom Bethlenom na čelu dajejo neprestano izjave, v katerih se odkrito izražajo solidarnost z zahtevami tiska in povdarjajo, da mora

priti do revizije mirovnih pogodb, češ da Madžarska prej ne bo mirovala in da mirovnih pogodb sploh ne priznava. Vse kaže na to, da ne gre za samostojno akcijo Madžarske, marveč da je dobro organizirana, sistematično pripravljena kampanja, naperjena proti državam Male antante, za katero stoje tudi druge države.

V odgovor na to akcijo objavlja »Prager Presse« članek pod naslovom »Naivnost ali zaslepljenost«, ki poteka očividno z avtoritativne strani in v katerem pravi med drugim: »Mero-

novno in oficijelno izjavili, da se ne bodo z nikomur pogajali o kakšni reviziji mirovnih pogodb, pa tudi to, da Mala antanta prostovoljno ne bo odstopila niti pedi svojega ozemlja. Madžarske nade, da bi uspeli razbiti Malo antanto, so se enkrat za vselej izjalovile. Mala antanta bo, če treba, tudi sama poskrbela, da se mir v Srednji Evropi ne bo rušil in bo to znala z vsem povdarkom izsiliti. Zato je pametnejše, da se Madžari ne udajajo praznim nadam, marveč sprijaznijo s tem, da ne bodo nikdar več gospodovali nad drugimi narodi.

## Podpisovanje delnic za Agrarno banko

konča jutri 22. t. m. Po poročilih iz Beograda je prvotno določena delniška glavica 300 milijonov dinarjev že presežena, ker je bilo že predvčeraj podpisanih nad 340 milijonov dinarjev. Pričakujejo, da bo še danes in jutri podpisanih toliko delnic, da bo doseženih 400 milijonov dinarjev delniške glavice. Jasne slike o tem še ni, zlasti tudi ne glede tega, koliko se je podpisalo v Sloveniji. V Mariboru sagem je bilo do danes podpisanih krog 2000 delnic, torej krog 1 milijon dinarjev.

Interes za delnice Agrarne banke je torej vsekakor bil živahen. Ali je to pripisati razumevanju podpisnikov za ekonomsko stanje kmečkega stanu v državi in dobri volji, kmetu pomaga ti v njegovem težkem položaju, ali pa je igralo ulogo tudi dejstvo, da država jamči delničarjem Agrarne banke znatne ugodnosti, to raziskovati bi bilo smešno, in je za stvar samo tudi irelevantno.

Nedvomno stoji eno: Agrarna banka je nastala iz nujne potrebe, ne morda toliko Slovenje kakor zlasti ostalih delov naše države. Kmetijski stan kot glavna sila države je že leta v težki krizi, zato je bil že l. 1925. sklenjen zakon o kmetijskih kreditih. Toda v dnevnih bojih političnega življenja se je nanj pozabilo in šele pred dobrim letom se je začela stvar nekoliko razvijati. Toda generalna direkcija kmetijskih kreditov ni bila solidna podlaga za tako obsežno akcijo. Zato se je sedanja vlada odločila za ustanovitev Agrarne banke, da zlasti v južnih delih države, pa tudi deloma po Hrvatskem, kjer je kmetstvo zadržništvo še silno slabo razvito, reši kmeta iz rok oderuhov in mu omogoči obstoj in napredek.

200 milijonov dinarjev od glavice, ki je bila določena na 300 milijonov dinarjev, so podpisale država, Narodna banka, poštna hranilnica, Hipotekarna banka in razredna loterija. Ostalih 100 milijonov bi naj dali zasebniki in podjetja, ki so — kakor sledi iz uradnih poročil — to vsoto že prekoricali. Država jamči delničarjem obrestovanje po najmanj 6%, jamči tudi za vse hranilne vloge in je sploh prevzela skrb za prosopeh zavoda. Delnice imajo pupilarno varnost in se bodo pri drž. blagajnah tudi sprejemale kot kavcije. To so nedvomno razlogi, ki so marsikoga pridobili za podpis delnic.

Hvalevredno je, da ustanovitev Agrarne banke likvidira tudi spor med takozvanim starim (svobodnim) in novim zadržništvom (na podlagi zakona o kmet. kreditu), ker se je izvršila ustanovitev v sporazumu z glavnim zadržnim Savezom, ki dobi v upravnem odboru agrarne banke svojega zastopnika.

Slovenija kot taka s svojim silno razvitim zadržništvom nima neposrednega interesa na novi banki. Ven-

## Pol Indije pod vodo

KATASTROFALNA POPLAVA V INDIJI. — NAD 60.000 LJUDI BREZ STREHE, MNOGO TISOČ MRTVIH. — NEPRECENLJIVA ŠKODA.

KALKUTA, 21. junija. Indijo je zadela poplavna katastrofa, kakršne že desetletja ne pomnijo. Najhujše je prizadeto obmejno okrožje Cachar na meji med Asamom in Birmo. Reka Surma je tako naglo narasla, da se ljudje niso mogli več rešiti. Ker je narasel tudi veletok Bramaputra, je bila vsa pokrajina skoraj v hipu pod vodo. Polovico glavnega mesta tega okrožja Silhar je voda dobesedno odplavila. Samo v Silharu je zabeleženih doslej nad 200 mrtvih. Koliko znaša skupno število mrtvih, se še ne da ugo-

toviti. Računa pa se, da je našlo smrt nad 1000 oseb. Poginilo je tudi mnogo živine.

KALKUTA, 20. junija. Posebno sta narasli Indus in Ganges, ki sta poplavila cele pokrajine. V valovih je utonilo 1500 oseb, brez strehe pa jih je nad 60.000, ki niso rešili drugega, kakor gola življenja. Škoda je ogromna, ker so poplave odnesle celo vrsto mostov, razrušile nebroj manjših naselbin na bregovih rek in vtopile na tisoče glav živine, ki jo niso mogli več rešiti.

## Zgodovinska seja angleške vlade

DANES POPOLDNE BO ANGLEŠKA VLADA DOLOČILA SMERNICE SVOJE ZUNANJE POLITIKE IN SKLEPALA O UKREPIH ZA POBIJANJE BREZPOSELNOSTI.

LONDON, 21. junija. Danes popoldne se bo vršila ena najvažnejših sej angleškega ministrskega sveta, ki ji pripisujejo ne samo v angleških političnih, marveč tudi v mednarodnih diplomatskih krogih največjo važnost. Dnevni red te seje je zelo obširen in ga je sestavil ministrski predsednik Macdonald skupno z ostalimi ministri. Predvsem je na dnevnem redu sestava prestolnega govora, ki bo prečitana na otvoritveni seji parlamenta 25. t. m. Na tej seji bo izvoljeno samo začasno predsedstvo parlamenta in verifikacijski odbor, nakar bo parlament odgojen do 2. julija. Glavni problem današnjega ministrskega sveta pa je razprava o ukrepih zoper brezposelnost, ki je danes najbolj pereča zadeva Anglije. O tem bo podal obširen referat minister Thomas in

računa se, da bodo sprejeti zelo važni in dalekosežni sklepi, ki bodo reducirali brezposelnost v Angliji na stopnjo, odgovarjajočo normalnim razmeram na delovnem trgu. Največjo važnost pa pripisujejo diplomatski krogi razpravi o zunanji politiki angleške vlade. Ministrski svet bo na današnji seji v celoti obravnaval vsa politična vprašanja in določil glavne smernice bodoče angleške zunanje politike. Macdonald polaga največjo važnost na zblizanje z Ameriko, ker pričakuje, da bo na ta način mogoče doseči sporazum glede pomorske razorožitve in razdelitve oceanskih interesnih sfer med Anglijo in Ameriko. Dalje bo ministrski svet razpravljal o reparacijskem problemu in zavzel svoje končno stališče k Youngovemu reparacijskem načrtu. Posebno po-

zornost bo posvetil ministrski svet sestanku Briand-Stresemann ter sklepal tudi o kraju in dnevu sklicanja politične konference, ki naj odobri Youngovo pogodbo. Končno bo ministrski svet danes razpravljal tudi o odnošajih Anglije do sovjetske Rusije ter sklepal o možnosti obnove diplomatskih odnošajev.

## Česa so obtoženi Tuka in tovariši?

PRAGA, 20. junija. Proces proti bivšemu slovaškemu zastopniku v češkoslovaški narodni skupščini dr. Breli Tuki pričakujejo v vsej državi z največjim zanimanjem. Prične se prihodnji mesec v Pragi. Dr. Tuka je obtožen, da je hotel potem vojaške vstaje odcepiti Slovaško od ČSR in jo pripojiti Madžarski. V obtožnici se povdarja, da je dr. Tuka imel žive zveze z neprijatelji ČSR, zlasti s famoznim slovaškim emigrantom dr. Jehličko. Obtežljivo je za dr. Tuko, da ga je obiskal Lockhardt, tajnik Oxfordske lige, katero vodi lord Newton in ki dela za revizijo trianonske pogodbe. Tudi je dr. Tuka dal informacije tajnici lorda Rothermere, gospé Caninet. Vojaška vstaja, ki jo je dr. Tuka organiziral, je imela izbruhniti 30. oktobra 1928. V svrhu realizacije načrta je dr. Tuka organiziral slovaške nacionaliste v organizacijo Rodobran, ki je štela 36.000 članov. Njegov sokrivec, poročnik Anton Snački, je imel nalogo, da ob gotovem času zavzame Bratislavo s 13.000 ljudmi. Obtoženi so Tuka, Snački in bivši tajnik slovaške ljudske (filinkove) stranke, Macha.

## Sestanek delegatov

vseh sportnih klubov in sorodnih organizacij se bo vršil drevi 21. t. m. ob 20. v restavraciji Emeršič na Aleksandrovi cesti v svrhu razgovora o sportni manifestaciji dne 30. t. m.

## Cigani gredo...

Kakor nas je včasih kot otroke preplašila taka vest, tako se je v zadnjem času boje prebivalci periferije in bližnje okolice mesta, zlasti na Teznu, Radvanju itd. Tamošnje okolico so si menda ciganu z vseh vetrov izbrali za taborišče. Ciganska bližina pa se čuti dokaj neprijetno in si je zato prebivalci prav nič ne žele. Pač pa apelirajo na oblasti, da se cigani čimprej odpravijo kam drugam.

dar pa je naravno tudi v interesu Slovencev, da se kmetijski stan v ostalih delih države čigne na višjo stopnjo ekonomske neodvisnosti in napredka, ker pomeni blagostanje enega dela države tudi podlago in predpogoj za blagostanje drugih delov. Neposredno korist od agrarne banke pa bo imela tudi Slovenija, ako bo Agrarna banka tako močna, da bo lahko dajala cene kredite za melioracije, za povzdigo naše kmetijske industrije, za modernizacijo naših zadržnih podjetij itd. V tem oziru tudi Slovenija potrebuje pomoči v cenjenih kreditih.

## Iz včerajšnje seje občinskega sveta

Sinoči se je vršila izredna seja občinskega sveta. Na dnevnem redu je bilo nekaj najnujnejših zadev. Sejo je predsedoval podžupan dr. Lipold.

### Nove avtobusne proge.

V svrhu kompletiranja avtobusnih prog je občinski svet sklenil, da zaprosi še za koncesijo na progah **Konjice—Vitanje in Konjice—Oplošnica**. Promet sicer še ne bo odprt tako kmalu, ker bo treba nabaviti šele nove avtobuse, pač pa si je občina s tem zagotovila prvenstvo, tako da lahko v ugodnem trenutku takoj prične s prometom.

Odobren je bil dogovor med mestno občino mariborsko in upravo avstrijskih železnic, glasom katerega bo uveden na progi **Maribor—Gradec** avtobusni promet. Na progi bosta vozila dva dveinpol tonska Saurer-avtobusa. Tostran meje bo cena za potnike, ki se bodo vozili le na jugoslovanskem ozemlju, Din 1.—za kilometer. V slučaju prevoza preko meje bo stala vožnja iz Maribora do meje 12 Din. Za vožnjo Maribor—Gradec in obratno se bodo izdajali enotni vozni listki. Promet bo neprekinjen, ker se bo carinski pregled in pregled potnih listov izvršil v avtobusih. Ker je pričakovati, da bodo vse za izvrševanje prometa potrebne formalnosti v kratkem urejene, bo predvidoma promet odprt že v nekaj dneh.

### Garancija občine za stavbne kredite.

V zadnjem času se je prijavilo več interesentov od zunaj, ki bi hoteli graditi stanovanjske hiše z 80% garancijo mestne občine v smislu svoječasne sklepa občinskega sveta. Ker pa doseljevanje od zunaj ne bi omililo stanovanjske bede v Mariboru, tudi če bi si priseljenci zgradili nove hiše, občina ni interesirana na takih stavbnih interesentih. Zato je občinski svet načeloma sklenil, da daje mestna občina garancijo za stavbne kredite samo onim interesentom, ki so stalno zaposleni v Mariboru. Prav tako bo občina prodajala samo takim strankam stavbne parcele. Vse take prošnje so bile zato odklonjene. Pač pa je dovoljena 50% garancija Ivanu Koražiji, ki bo zgradil enonadstropno hišo, ki bo imela spodaj lokalne zgoraj pa stanovanja.

### Zgradba zasilnih stanovanj.

Ker je v jesenskih mesecih, ko potečejo odpovedni roki, zlasti pa na zimo, ko bo ukinjena vsakršna stanovanjska zaščita, pričakovati številnih deložacij, se je občinski svet na svoji včerajšnji seji bavil tudi z vprašanjem preskrbe stanovanj za deložirance. Vse mestne stanovanjske hiše so zasedene, tako da občina zaenkrat nima na razpolago nikakih stanovanj. Po daljši debati se je občinski svet odločil, da žrtvuje vsa razpoložljiva

sredstva za omiljenje stanovanjske krize. Občina bo še letos zgradila 4 zasilne stanovanjske hiše. Stavbe bodo izvršene po sistemu »Hitrozida«. V vsaki hiši bo po 16 stanovanj, tako da bo v teh hišah prostor za 64 strank. Predvidoma bodo hiše dogotovljene za vselitev do 1. oktobra. Ker pa to brzokone še ne bo zadostovalo, je mestna občina sklenila dogovor z lastnikom bivše dragonske vojašnice zaradi ureditve zasilnih stanovanj v bivši konjušnici, tako da bo imela občina od jeseni na razpolago okrog 100 zasilnih stanovanj.

### Znižanje cen kruhu.

Med mestno občino in pekovsko zadruzo so se že delj časa vršila pogajanja zaradi nove regulacije krušnih cen. V zadnjem času so cene žitu padle, zaradi česar je mestna občina zahtevala od pekovske zadruge, naj primerno zniža tudi cene kruhu in pecivu. Občinski svet je sedaj odobril dogovor s pekovsko zadruzo, po katerem se znižajo cene bele mu in črnu kruhu za 50 par pri kg. Odslej morajo peki prodajati beli kruh po 4.50, črni pa po 4 Din. Ker pa zaradi pomanjkanja primerne drobiže ni mogoče znižati cen drobnemu pecivu (žemlje, rogljiči itd), se je pekovska zadruga obvezala, da bo zaradi tega zvišala težo tega peciva od 5 na najmanj 6 dkg. Če bodo cene žitu še nadalje padale, bo občina ukrenila korake za še nadaljno znižanje krušnih cen.

### Stalnost mestnih delavcev.

Vsi mestni delavci, ki žele biti imenovani za stalne, morajo predložiti do 30. t. m. mestnemu magistratu opremljene prošnje po predpisih, ki jih vsebujejo splošne določbe za ureditev službenega razmerja med mestno občino in mestnimi delavci.

### Mestna občina in Agrarna banka.

Na predlog podžupana dr. Lipolda je občinski svet sklenil, da vpiše mestna občina za 50.000 delnic Agrarne banke. Več zaenkrat mestna občina glede na svoj finančni položaj trenutno ne more. Ravno toliko bo vpisala tudi Mestna hranilnica.

### Razne zadeve.

Zgradba pralnic v delavski koloniji je bila oddana onim podjetnikom, ki so kolonijo zgradili in sicer za pavšalno vsoto 4850.— Din. Električno in vodovod v pralnice bo napeljala mestna občina v lastni režiji. Stroški bodo znašali za vsako pralnico okrog 450 Din. Podžupan dr. Lipold je nadalje poročal o zgradbi poslopja za carinarnico, carinsko pošto in za kolo-dvorsko pošto. V vseh teh zadevah je interveniral o priliki svojega zadnjega bivanja v Beogradu. Upati je, da bo ta načrt v kratkem izveden.

### Zanimiva najdba v korespondenci doktor Jehličke.

V znani zadevi bivšega slovaškega poslanca dr. Tuhe, ki je obtožen radi veleizdaje, igra važno vlogo tudi slovaški odpadnik dr. Jehlička, ki je bil tudi svoj čas poslanec v češkoslovaškem parlamentu, je pa pozneje pobegnil na Madžarsko in je od takrat plačan od madžarske države, da vodi iz Dunaja, Varšave in drugod propagando proti ČSR. za odcepljenje Slovaške in priklopitev Madžarski. Obtoženi Tuha je bil v zvezi z dr. Jehličko. Češkoslovaška policija je sedaj izvršila preiskavo korespondence dr. Jehličke v njegovem bivšem stanovanju v Pragi. Našli so zanimiv material. Med drugim je baje tudi zaplenjeno pismo nekega župnika iz Jugoslavije, ki je bil z zvezi z dr. Jehličko. Korespondenca je odstopljena sodišču v Olomoucu, ki vodi proti Jehlički kazenski postopek že iz l. 1920.

### Nelzobigna žalitev.

Deželan Kopitar je stal pred sodniki. »Čemu ste oklofutali poštnega uradnika.«

»Razžalil me je.«

»Tako? Razžalil?«

»Ko sem mu izročil brzojavko za mojo ženo, jo je nesramnež pričel čitati, pa sem mu prisolil zaušnico.«

## Mariborski in dnevni drobiž

### Zakon o notranji upravi države.

V naš včerajšnji članek se je vtihotapila bistvena pogreška v stavku, ki govori o ministrstvu kot tretji instanci. Ker je dvoinstančni sistem karakterističen za novi zakon, je razumeti stvar tako, da je prva instanca ali sreski poglavar ali veliki župan, druga instanca pa ali veliki župan ali ministrstvo. Tretje instance ni in je proti odločbi druge instance možna samo pritožba na upravno sodišče.

### Slovenska Matica.

Oni, ki še niso člani Matice, pa bi želeli še letošnje knjige, t. j.: 1. Reymont: Kmetje, I. del, 2. Bevk: V zablodah, 3. Kidrič: Slovenska slovstvena zgodovina, I. del in 4. Cankar Izidor: Zgodovina likovne umetnosti, 3. snopič (skupaj 50 Din), naj se pisмено ali ustmeno javijo pri poverjeniku prof. Ivanu Favajju, Dr. Rosinova ulica 16. Plačilo event. tudi v obrokih.

### Posojila na akcije Agrarne banke.

Poštna hranilnica kraljevine Srbov. Hrvatov in Slovencev dovoljuje »Zvezam poljedelskih zadrug« (»Slobodno Zadrugarstvo«) in Oblastnim zadrugam direkcije za poljedelski kredit lombardna posojila na akcije Privilegirane agrarne banke z 75% po obrestni meri 6% na leto, pod pogojem, da vrnejo dolžniki dolg v roku dveh let.

### Lepi prispevki za počitniško okrevališče na Pohorju.

Društvo za zdravstveno zaščito otrok in mladine je prejelo za zgradbo in opremo počitniškega doma pri Sv. Martinu dosedaj sledeče prispevke: oblastna samouprava Din 20.000, dalje 70 postelj, 45 nočnih misic in drugi inventar; uprava splošne bolnice v Mariboru zložitivo reparacijsko barako; grof Attems stavben les; opekarna Pipuš v Račjem en vagon strešne opeke; opekarna Dervuschegg en vagon zidne opeke z dostavitvijo v Slov. Bistrico; pečar Heričko popust Din 3500 pri postavitvi velikega štedilnika; tovarna Doctor & drug in let za podglavnike; tovarna Šonsky platno za ruhe in blago za brisače; tvrdka Weka eno žimnico; tvrdka Ilger eno stensko uro; tvrdka Kovačič steklenice in kozarce. — Vsem darovalcem priska hvala.

### Lojzeki in Lojzike

so se sinoči na vse pretege razgibali. Celo mesto je bilo živo. Na vseh koncih in krajih se je sviralo, pelo in pilo. Te godovne proslave so potekle hvalabogu v najlepšem redu, miru in veselem razpoloženju. Nekatere so trajale celo do ranega jutra. Kdo bi jim zameril? Saj je stara slovenska navada, da se ob vsaki priliki pije. — Ker je med našimi naročniki in prijatelji mnogo Lojzkov, Lojzik, Slavic in Slavčkov, jim tudi mi želimo izpolnitev vseh želj.

### Nesreče in nezgode.

Danes beležimo nenavadno veliko serijo nezgod. Na 36letnega delavca Franca Verbanjskega je pri delu v Braunovi predilnici padel težak zaboj. Dobil je zelo težke notranje poškodbe. — Na domačem hodniku pa je padla 54letna Jospina Kokoč tako nesrečno, da si je zlomila levo roko v spodnjem laktu. — V Framu si je pri otroški igri zlomil desno roko 9 letni Oton Bajc. — Jakob Zorko pa je občutil težino zaboja stekla. Dobil je težke notranje poškodbe. — Z zidarskega odra je padel včeraj 62 letni Filip Tement, ki je bil zaposlen pri neki stavbi. Padel je z drugega nadstropja. Pri padcu si je zlomil levo roko in zadobil še kontuzije na levem boku. — Z voza pa je padel 72 letni viničar Karol Bezjak iz Lajtersperga. Zadolbil je težke poškodbe na temenu. — Vse te ponesrečence je rešilni oddelek odpremil v bolnico. V domačo oz. zdravniško nego pa so morali sledeči: Maks Dornik, čevljar iz Nove vasi je padel s kolesa tako nesrečno, da si je polomil prste leve roke. — Pri kopanju v Dravi pa si je poškodovala prste leve roke ga. Edica Fontani. — Skolesa je padel trgovski potnik Josip Hasei. Natrl si je levo kolenico. — Na telovadišču pa je padel 18 letni dijak Zoran Kolšek tako nesrečno z droga, da se je onesvestil. Posebnih poškodb ni bil deležen. — Pes je ugriznil 15letnega učenca Josipa Zalarja. Fantek ima na obeh rokah zelo opasne ugriznine. — Natakari

Franc Zupanič pa je v Rušah tako nesrečno skočil z vlaka, da si je na železniški tračnici poškodoval nosno kost in čelo. — V Kamnici je blizu znane gostilne Kopriva treščilo motorno kolo Ivana Tomazica v avto tovarnarja Mirka Schonsky-a. Ta nesreča pa je zahtevala le blatobran in — žep! —

### Ribnik v mestnem parku.

Iz občinstva smo prejeli dopis, v katerem kritizira dopisnik nesnago v ribniku v mestnem parku in apelira na merodajne činitelje, naj ga očistijo. Z merodajne strani smo k temu prejeli naslednje pojasnilo: Ribnik v mestnem parku je bil očiščen pred dvema letoma. Ob nalivih, ki se ponavljajo vsako leto, pa voda seveda vedno znova naplavi razno nesnago, ki se v ribniku usede. Zato bi bilo res potrebno vsakoletno snajenje, kar pa je glede na finančni položaj Olepševalnega društva združeno z občutnimi stroški. Olepševalno društvo ima na drugi strani obilo najnujnejšega dela, ki ga mora izvršiti. Zato pač manj nujna dela odloži in med taka dela spada tudi čiščenje ribnika. Bo pa seveda čimprej mogoče izvršilo tudi to. Veliko pa je dvisno tudi od občinstva samega. Hvalevredno zanimanje za olepšavo našega mesta bi ne smelo ostati samo pri kritiki, marveč bi se moralo izražati tudi v gmojni podpori Olepševalnega društva. Tedaj bo vsaka kritika še bolj dobrodošla.

### Podjetnost naših ljudi

razveseljuje naše gospodarske kroge. Mariborska sladoleadarna, Ivan Hrast, si je nabavila za razpečevanje sladoleda — avto. Beji sladoleadni avto je za Maribor novost. Oskrboval bo teritorij treh oblasti: mariborsko, zagrebško in ljubljansko oblast s sladko ledeno robo. Podjetnost naših domačih obrtnikov je treba le pozdraviti kot razveseljiv protiutež tujerodni navlaki, ki se pri nas šopiri in dela dobičke. —

### — V Dravi je utonil

včeraj popoldne neki kopalec, katerega identitete še do danes niso mogli ugotoviti. Pri kopanju izven starega mestnega kopališča v Dravi je omagal in izginil v valovih. Takojšnja reševalna akcija je bila brezuspešna.

### Kopališče na Felberjevem otoku

ne bo odprto 1. julija, kakor so razni listi poročali, ampak še-le proti koncem kopalne sezone, — predvidno 1. avgusta. Vederemo! —

### Ali smo res pozabljeni?

Prebivalci Tržaške ceste nam sporočajo: Mestni škropilnik prihaja k nam samo dvakrat na dan i. s. ob 10.30 dopoldne in ob 4.30 popoldne. Znameniti Kruppov škropilnik pa brzi mimo nas s tako brzi, da ga zaradi prahu sploh ne vidimo. Ker spada velik del Tržaške ceste v mestni teritorij, prosimo, da se naša cesta izdatno in počasi poškopri že v jutranjih urah, a drugo škropljenje naj se obavi takoj popoldan. —

### Samomorilna kandidatinja v bolnici.

Štefanijo P., o kateri smo poročali, da je v samomorilnem namenu skočila v Dravo, je rešilni oddelek prepeljal v bolnico. Njeno stanje je precej resno. (Naše prvo poročilo pa popravljamo v toliko, da ni skočila z dravske brvi, marveč v bližini Schmidererjevega posestva. Rešili so jo kopalci, ki so poklicali rešilni oddelek).

### Koncert v mestnem parku

se bo vršil v nedeljo dopoldne. Godba železničarska.

### Dekliški zavod »Vesna« v Mariboru.

priride 23. in 24. t. m. razstavo perila, oblek, rib in vezenin. Razstava je odprta od 9.—12. in od 14.—18. 1464

### Narodna banka

podružnica v Mariboru bo poslovala v soboto dne 22. t. m. nepretrgoma od 8. do 18. ure, radi vpisa delnic privilegirane Agrarne banke d. d., Beograd. 1472

Igralca državne razredne loterije opozarjamo, da so srečke za 18. kolo l. razreda že dosele. Zrebanje se bo vršilo dne 8. julija t. l. Segajte pridno po njih, dokler še traja zaloga. Srečke dobi v upravi »Jutra« in »Večernika«, Maribor, Aleksandrova cesta 13. U.

## Mariborsko gledališče

### REPERTOAR:

Torek 25. junija ob 20. uri »Romeo in Julija«. Poslovilna predstava g. Janko Rakuša.

Gostovanje mariborskega Narodnega gledališča.

Sobota, 22. junija v Ljutomeru. Ponedeljek, 24. junija v Ptuj.

### Neurja po vsej državi

Z vseh strani prihajajo poročila o katastrofalnih neurjih, ki so zadnje dni razsajala po raznih delih države. Najhujše je prizadeta Južna Srbija, kjer je deževje povzročilo pravcate poplave ter veliko škodo. Po zadnjih vesteh je katastrofa zahtevala tudi več človeških žrtev. Na Hrvatskem je strela ubila tri moške, dve ženski in štiri otroke. Strela je udarila tudi v ljudsko šolo v Kamnici pri Karlovcu ter ubila pet otrok, več pa ranila. V bližini Skoplja se je okrog 20 kmetov, ki jih je neurje zalotilo na polju, zateklo v bližnjo hišo. Med nevihto pa je strela udarila v hišo, ki je zgorela, dva kmeta pa je strela ubila. Narasla voda je poškodovala tudi železniško progo Veles—Gacko, tako da so morali promet ustaviti.

## Spominjalte se CMD

## Se nepreiskane pokrajine sveta

SEVERNI IN JUŽNI POL. — GRENLANDIJA. — KONGO, BRAZILIJA IN NOVA Gvineja. — MOUNT EVEREST.

Dasiravno si je človeštvo osvojilo ves svet, vendar so še danes na zemlji cele pokrajine, ki jih ni še nihče prehodil in preiskal. Da so n. pr. na severnem in na južnem tečaju ogromni kompleksi, kamor še ni bila stopila človeška noga, je splošno znano. Severni tečaj so sicer dosegli že mnogi, bodisi na saneh s pasjo vprego ali pa z aeroplanom ali zrakoplovom, pokrajine, ki leže ob strani, so pa kljub temu ostale neznane, kakor je neznana tudi še vedno skoraj vsa notranjost Grenlandije, največjega otoka na svetu. Letos so Američani podvzeli dve ekspediciji na južni tečaj in obe sta imele namen preiskati tamkajšnji antarktični kontinent, a vrniti sta se morali brez večjih uspehov. Vsi ti polarni kraji, ki zavzemajo površino mnogo večjo od cele Evrope, so torej še dandanes nepoznani in nepreiskani.

Velika skrivnost je bila za Evropece do devetnajstega in sedanjega dvajsetega stoletja notranjost velikega črnega kontinenta, Afrike. Še za časa našega Prešerna človeštvo ni vedelo, kje izvira mogočni sveti Nil in ekspedicije v te divje in romantične kraje so stale Evropo ogromnega truda, naporov ter denarnih in človeških žrtev. Ti naporji pa niso bili zaman, kajti danes je Afrika preiskana že od vseh strani, samo v belgijskem Kongu se še nahajajo ogromni močvirnati pragozdovi, ki trdovratno branijo svojo skrivnost in nedotakljivost.

Poleg Afrike je bilo najtežje preiskati Južno Ameriko, posebno pa njene tropične pokrajine. Brazilija, največja država v Južni Ameriki, ima sicer točno določene mednarodne meje, v njeni sredini pa so še vedno pokrajine, večje kakor vsa Jugoslavija, katerih se še nikdar ni dotaknila noga belih ljudi. Vsa notranjost Brazilije je namreč ogromen pragozd, ki obsega take površine in tvori toliko zaprek tudi najbolj vztrajnim in pogumnim raziskovalcem, da si oni, ki ga niso videli,

tega niti predstavljati ne morejo. Braziljska vlada se sicer trudi, da bi te pokrajine preiskala in leto za letom pošilja znanstvene ekspedicije, o uspehi so glede na ogromne žrtve le malenkostni. Lansko leto je nad tem pragozdom letel italijanski letalec de Pinedo, a gorostasnost tega neskončnega morja dreves ga je tako prevzela, da se je moral kmalu vrniti. Pred par leti so v tem gozdu odkrili tudi bele Indijance, edino doslej znano belopolto domače človeško pleme v Ameriki.

Tretji največji kompleks sicer rodovitne zemlje, ki še ni preiskana, tvori notranjost velikega otoka Nova Gvineja v Južnem morju. Otok je večji kakor so Francija, Španija in Portugalska skupaj in je po Evropcih le pičlo naseljen. Glavno prebivalstvo tvorijo črnpolti Kananci, rod Polinezov. Kakor notranjost Brazilije, tako tvori tudi sredino Nove Gvineje ogromen tropičen pragozd. Ker je ta gozd tako ogromen, gost in ker je podnebje za Evropece nezdravo in neznosno, ga doslej še nihče ni preiskal. V notranjosti otoka Nova Gvineja se nahaja tudi ogromno gorovje, ki sega do 5000 m visoko, in tudi na tem gorovju še ni bila noga belokozca. Tu v teh ogromnih gozdovih je pradomovina rajčic, ptic, ki dajejo najdragocenejše perje na svetu.

Poleg teh treh ogromnih pokrajin, ki še niso preiskane, se pa nahaja še nekaj manjših, tako na otoku Borneo, na Sumatri, na Alaski v Severni Ameriki in v notranjosti Azije, kjer je najbolj znana gora Mount Everest, katero so hotele doseči zaporedoma tri angleške ekspedicije, ki so se pa vendar morale vrniti brez uspeha. Tako imamo tedaj na svetu še obilo dela za smeje raziskovalce in planince, a naporji, ki jih bodo morali premagati, so tako ogromni, da bo minulo še veliko let, preden bo odkrit sleherni kotiček zemlje, na kateri prebivamo.

## Spomini na početke feminističnega pokreta

SILVIJA PANKHURST — BORBENA SUFFRAGETKA.

Nedavno je izšla zanimiva angleška knjiga: obsežna monografija, v kateri je zbrana množica zanimivih, doslej deloma nepoznatih podatkov iz zgodovine feminističnega pokreta. V tem pokretu je igrala vidno, odločno ulogo Angležinja Silvija Pankhurst. Ko je koncem lanskega leta ta ženska umrla v Londonu, je svet že skoro pozabil na senzacionalno delovanje te nekoč slavne borbice za ženske pravice, velike suffragetke, ki je leta in leta držala v napetosti celo Anglijo. Svetovna vojna je te senzacije potisnila v ozadje. Zato gotovo ne bo brez zanimanja, ako iz gori navedene knjige posnamemo nekatere podrobnosti. Mor-da se bodo zdele neverjetne marsikom, ki se ne more zživeti v duh onega časa, ko so se žene borile za najelementarnejše državljanske pravice, katerih mnoge so pozneje mirnim potom dosegle.

Angleško in tudi vse ostalo svetovno časopisje je od l. 1908 pa do izbruha vojne l. 1914 neprestano pisalo o Silviji Pankhurst, ki je skrajno temperamentno, ne da bi bila mnogo izbirala sredstva, propagirala feministično idejo. Sprva je pač poskusila lojalno iti v svoji borbi po parlamentarni in legalni poti. Ko pa je uvidela, da vse to nič ne zaleže, je okrenila borbo v drugo smer. Leta 1910 je angleška feministična zveza (Womens social and political Union) že postala tako močna, in je razpolagala tudi s tako velikimi denarnimi sredstvi, da je lahko mislila na akcijo večjega stila. Miss Pankhurst, predsednica zveze, je sklenila preiti v odprt boj. Bilo je treba javnost stalno vznemirjati, napadati razne odlične odgovorne osebe itd. Ekscesi suffragetk so naenkrat tvorili trajno rubriko angleških listov. Ekscesi so zavzeli resne dimenzije l. 1912, ko je vlada umaknila zakonski predlog (Bill), ki je nameraval dati ženam volilno pravico. Silvija Pankhurst, ki je bila že dotlej radi raznih ekscesov suffragetk večkrat kaznovana, je začela javno propovedovati nasilje in »guerillsko« vojno. Predsedstvo zveze je izdelalo natančni bojni načrt. »Guerill-ska« vojna se je pričela z razbijanjem o-

ken na hišah in izlozkih, da se ustvari »razpoloženje« za nadaljno borbo. Febr. 1913 je bila zažgana hiša, ki si jo je zgradil Lloyd George, takratni minister financ, v Richmondu. Drugi dan je Silvija Pankhurst javno na zborovanju izjavila, da prevzema popolno odgovornost. »Naj me samo zapro, saj me bodo itak morali spet izpustiti čez nekaj dni, ker bom stavkala z gladom. Če me jutri aretirajo, pojutrišnjem bom že zopet razbijala okna«.

Toda takrat se je Silvija Pankhurst vendarle zmotila glede »kavalirstva« angleških oblast, pri katerih ji je do tedaj vedno uspelo, da je prišla v svobodo s pomočjo gladovne stavke. Tokrat so oblasti vzele stvar zelo resno in se odločile, da uporabijo vso strogost zakona proti pobesnelim suffragetkam, v prvi vrsti pa seveda proti kolovodki Silviji Pankhurst. Ko so kriminalni uradniki prišli v njeno stanovanje in jo obvestili, da je aretirana in da teče proti njej obtožba z vsemi zakonitimi posledicami, je po kratkem odporu vendarle uvidela, da ni šala. Zavezala se je, da se bo do glavne razprave dostojno vedla. Proti položitvi znatne kavicije so jo pustili na svobodi. Dne 3. aprila 1913 je padla sodba: tri leta težke ječe! Z obsodbo Silvije Pankhurst je feministično gibanje stopilo v kritično fazo. Inteligentna dama iz visoke družbe, mati odraslih otrok — obsojena v težko ječo! Jetničarji so ji morali s silo odpirati usta, da so ji vlivali hrano. To je bila za merodajne činitelje Anglije mučna afera. Odleglo jim je, ko so jo po treh tednih morali izpustiti, da bi jim ne umrla v ječi gladi.

Silvija Pankhurst pa je šla naravnost iz ječe na propagandno turnejo v Ameriko in do leta 1914 je še neprestano »zaposlovala« javnost in časopise. Najslavnejši dan njenega življenja pa je bil vse-kakor oni, ko je, umirujoča gladi, legla pred vrata parlamenta, da tako zainteresira predsednika vlade Asquitha za žensko vprašanje. Bila je fanatičarka velike ideje!

## Naistarejši parlament sveta

TISOČ LET ISLANDSKEGA ALTHINGA V LETU 1930.

Velik, a redko naseljeni otok Island v najsevernejšem delu Atlantskega oceana bo v letu 1930 obhajal znamenit jubilej: tisočletnico svojega Althinga, najstarejšega parlamenta na zemlji. Islandci se že sedaj pripravljajo, da ta jubilej proslave z velikanskimi slavnostmi, katerih bi se naj udeležil ves narod Islanda, pa tudi zastopniki raznih držav.

Island so odkrili v 9. stoletju norveški Vikingi in si ga osvojili. Bili so to po večini razni odlični poveljavniki, ki so zapu stili domovino, ker jim ni konvernila strahovlada starih norveških kraljev. Raje so si na oddaljenem otoku s svojimi rodbinami in podaniki ustanovili novo državo. Island je postala svobodna aristokratska država. Ker je otok obsežen in so bile prve kolonije daleč oddaljene druga od druge, so bile medsebojne politične in pravne vezi spočetka seveda zelo slabe. 48 vikinških poglavarjev se je združilo v oligarhijo in leta 930. so ustanovili Althing, nekakšno islandsko narodno skupščino, ki je obstajala iz 48 poglavarjev in njihovih prisodnikov. Zasedanje tega parlamenta se je vršilo vsako poletje na veliki ravnini iz lave pri Oxari, nekoliko vzhodno od Rejkjavika. To ravnino so imenovali: Thingvalla-ravnino. Seje Althinga je vodil predsednik (Lögmænd). Althing je imel pravico dajati zakone, veljavne za vse pokrajine islandskih poglavarjev. Pod avspicijami Althinga je bilo tudi »najvišje sodišče« za Island. Ni pa bilo skupne izvršilne oblasti. Moč, ki so jo posamezni vikinški poglavarji imeli v svojih okoliših, je bila zelo velika, vendar so se strogo držali zakonov, izdanih od Althinga. Država je imela federativni značaj in je pod zakonodajno oblastjo Althinga procvitala v političnem in kulturnem pogledu. Narod Islanda je tudi ohranil kulturne zveze s svojimi nordijskimi rojaki.

Pri slavnosti l. 1930 se bo med drugim tudi vprizorila seja Althinga po prvotnem načinu na Thingvalla-ravnini. Tej zanimivi zgodovinski prireditvi bo prisostvovalo najmanj 20.000 obiskovalcev iz Islanda in tujih dežel. Na mogočni vulkanski ravnini bo postavljeno celo mesto iz šotorov, med šotori bodo ceste urejene bo pošta, telefonska centrala, radio postaja, vodovod, kanalizacija itd. Iz glavnega mesta Rejkjavika do ravnine bodo zgradili udobno moderno avtomobilsko cesto.

Prireditve bodo pričele 26. junija 1930 in bodo trajale tri dni. Zadnja dva dni bodo velike ljudske slavnosti. Prireditve se udeleži tudi nordijska parlamentarna Unija, ki jo bo zastopalo po 15 poslancev vseh petero nordijskih držav: Islanda, Norveške, Švedske, Finske in Danske. Unija bo imela sejo v Rejkjaviku. Predvidena je za tiste dni tudi cela vrsta mednarodnih kongresov na Islandu. Islandci bodo slavnost tudi uporabili za veliko propagando za tujski promet, zlasti za turistični, v svoji deželi.

### Odprava nedeljskega počitka v Rusiji

S 1. julijem je vlada odpravila vsak nedeljski počitek. Odslej se bo ob nedeljah delalo povsem normalno. Mesto nedelje bo uveden po prvič na mesec dan počitka. Razen tega bo delo počivalo samo na obletnico smrti Lenina in ob obletnici revolucije. S temi ukrepi hoče vlada na eni strani povečati produkcijo, na drugi strani pa zmanjšati brezposelnost.

### Moskovske sinagoge — komunistični uradi.

Iz Moskve javljajo, da je sovjetska vlada zaprla vse tamošnje sinagoge in jih upotrebila za komunistične urade.

## Sport

### Jubilejne svečanosti ISSK Maribora

Prvak okrožja ISSK Maribor slavi v dneh 28., 29. in 30. t. m. desetletnico svojega obstoja. Spored jubilejnih svečanosti in dogodkov, ki bodo v zvezi s proslavo še ni definitivno določen, pač pa je večina strogo sportnega programa že izbrana.

Senzacionalna prireditve, kakršno mariborski sport še ni imel na lastnih tleh, bo brez dvoma gostovanje dunajskega prvorazrednega profesionalnega moštva.

### Floridsdorfer FC,

ki bodo nastopili prvi dan ob 18. v Ljudskem vrtu. Predtekmo bosta odigrali prvovrstni družini

### TKD Atene in ISSK Maribora.

Prvi nastop ljubljanske Atene, ki ima še vedno zabrano igre, bo vzbudil povsem upravičeno zanimanje. Kajti družina razpolaga s istimi igralkami, s katerimi je v jeseni SK Ilirija branila naslov prvaka Slovenije. Razen tega ima dokaj novih moči, tako da je Ateno prištevati med najboljše družine Slovenije.

Drugega dne bo teniški odsek priredil

### teniški mixed handicap turnir

s sodelovanjem SK Rapida in izbranih moči ostalih teniških klubov. Tudi teniški turnir s handicapom je posebnost, kakršno še ni priredil noben sportni klub in bo torej vzbudil dovolj zanimanja.

Tretji dan prireditve bo

### dan sportne propagande.

Vse predpoldanske prireditve so zgolj propagandnega značaja, kar dokazuje, da ISSK Maribor celo ob svojem jubileju ni prezrl misije, ki si jo je nadel ob ustanovitvi.

Velik sportni dogodek bo

### prva regata na Dravi.

Okrog 40 čolničkov bo startalo na Felberjevem otoku, ki bodo tekmovali med sabo za prvenstvo v veslanju. Cilj bo na državnem mostu, kjer bodo tisoči ljudi lahko opazovali odločno borbo krepkih mišic z valovi deročih Drave in z izurnjenostjo ter spretnostjo sosedov, ki bodo veslali ob strani.

Druga prireditve, ki bo najmanj toliko-ga propagandnega pomena kot regata bo

### kombinirana stafeta

skozi Maribor. Start bo v Ljudskem vrtu. Prvi tekač bo na 700 m progi predal šele ob Dravi (Strossmayerjeva in Pristanjska ul.). Start v vodo pri »Benetkah«. Na desnem bregu prevzem — pred Veliko kavarno predaja — vogal Gosposka in Slovenska ulica predaja, cilj na Trgu svobode. (700x200 plavanje x 200 x 500 x 200.)

Največjega sportno propagandnega pomena bo

### manifestacijski obhod

po ulicah Maribora, katerega se bodo udeležila vsa sportna društva in sorodne organizacije. Zastopane bodo vse sportne panoge: nogometaši, motociklisti, hazenašice, lovci, avtomobilisti, kasaško društvo, planinci, lahkoatleti, teniški igralci, ribiči, skavti, gozdovniki, smučarji, sankarji itd. Podrobnosti o sportni manifestaciji bomo objavili v prihodnjih dneh.

Popoldne se bo na igriščih v Ljudskem vrtu nadaljeval sportni spored. Gostovalo bo prvo moštvo »Ilirije«, predtekmo pa bo odigrala hazena.

### Papež — milijonski dedič.

Kakor poročajo iz Newyorka, je umrl v Filadelfiji znani filantrop Maloney, star 81 let. Svoječasno mu je podelil papež v priznanje njegovih zaslug na karitativnem polju naslov — vatikanski ple-mič. Sedaj je Maloney večji del svojega premoženja zapustil v dobrodelne namene, papežu pa milijon lir.

Zgodevinski roman iz starih Benetk 98

Njegov pogled se je ustavil na njegovem vrhovnem poveljniku — na velikem inkvizitorju.

Dandolo jo je poslušal, mašinalno majaje z glavo. Njegova polt je bila prstena kakor polt obsojenih na smrt, in pogrezal se je v svoj naslanjač prav tako, kakor da bi se hotel vsega skriti v njem, dočim je pravzaprav napenjal vso moč, ki mu je bila ostala v udih, da

(Nadalievanie sledi)

izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani: predstavnik izdajatelja in urednik: Fran Brozovič v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik  
Stanko Detela v Mariboru.